

רע"פ 493/17 - פלוני נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

רע"פ 493/17

לפני:

כבוד השופט א' שהם

המבקש:

פלוני

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד, בעפ"ג 16-06-59565, מיום 4.12.2016, שניתן על ידי כב' השופטים: ל' ברודי; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטיין

בשם המבקש:

עו"ד גיא שמר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כב' הרכב השופטים: ל' ברודי; ז' בוסתן; ו-ש' בורנשטיין), בעפ"ג 16-06-59565, מיום 4.12.2016. בגדרו של פסק הדין, נדחה ערעורו של המבקש על גזר דינו של בית משפט השלום ברחובות (כב' השופט מ' מזרחי), בת"פ 15-01-27837, מיום 17.5.2016.

2. ביום 16.1.2017, הוריתי על עיכוב ביצוע עונש המאסר בפועל, אשר הושת על המבקש, עד להחלטה אחרת.

רקע והליכים קודמים

3. נגד המבקש, הוגש כתב אישום מתוקן לבית משפט השלום ברחובות, במסגרתו יוחסה למבקש עבירה של מעשה מגונה, לפי סעיף 348(א), בנסיבות סעיף 345(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

4. מעובדות כתב האישום המתוקן עולה, כי במועד הרלוונטי לכתב האישום, הועסק המבקש כאב הבית בבית

עמוד 1

הספר "צביה קטיף", שביד בנימין. ביום 31.12.2014, בשעה 12:00 או בסמוך לכך, ביקש המבקש מקטיין, יליד 2001, לסייע לו להעביר קרטון מסמכים לארכיון המצוי בקומה השלישית של בית הספר. לאחר שהקטיין ביצע את המבוקש ממנו, הציע המבקש לקטיין להתלוות אליו לחדר הציוד, הנמצא בקומה הראשונה בבית הספר, בכדי שהמבקש יתן לו פחית שתייה, בתמורה לסיוע שהעניק לו הקטיין. בשעה 12:23 או בסמוך לכך, נכנסו המבקש והקטיין לחדר הציוד, והמבקש סגר את הדלת. לאחר מכן, החדיר המבקש את ידו לחולצתו של הקטיין וליטף את בטנו, ובהמשך החדיר את ידו מבעד למכנסיו ותחתוניו של הקטיין ונגע באיבר מינו. בשעה 12:27 או בסמוך לכך, פתח הקטיין את דלת חדר הציוד ועזב את המקום.

5. ביום 3.6.2015, הורשע המבקש, לאחר שהצדדים הגיעו להסדר דיוני, במסגרתו הודה המבקש בעובדות כתב האישום המתוקן, ובהסכמת הצדדים, הופנה המבקש אל שירות המבחן לצורך הכנת תסקיר בעניינו.

6. בין התאריכים 6.9.2015 ועד 15.5.2016, הוגשו 5 תסקירים מטעם שירות המבחן בעניינו של המבקש (להלן: התסקירים). בתסקירים אלו פורטו נסיבותיו האישיות של המבקש, ובין היתר, נכתב כי המבקש הינו כבן 48, נשוי ואב ל-5 ילדים בגילאי 8-20, מנהל אורח חיים דתי, בוגר 12 שנות לימוד, עובד כאיש אחזקה בבית ספר, ומתגורר ביבנה. מן האמור בתסקירים עולה, כי המבקש התקשה לשתף במצבו ובדפוס התנהגותו המינית באופן פתוח, הן בשל היעדר הכרה בקשייו והן בשל "מחסומי בושה", ולפיכך, עלה קושי לבדוק את דרכי התמודדותו ודפוס התנהלותו המינית של המבקש. יחד עם זאת, נאמר בתסקירים כי בעקבות סדנת הכנה לטיפול ייעודי בעברייני מין, בה השתתף המבקש, בחודשים אפריל-יוני 2015, חל שינוי ראשוני בתפיסתו של המבקש ביחס לעבירה שביצע, כאשר בשלב ראשון הוא הכחיש כל התנהגות מינית בעייתית כלפי הקטיין, אך בהמשך הוא הצליח להכיר באחריותו לעבירה ובפסול שבה. הדיון בטיעונים לעונש נדחה מספר פעמים, ובחודש ינואר 2016, שולב המבקש בקבוצה טיפולית לעברייני מין במסגרת שירות המבחן. ביום 13.3.2016, הוגש תסקיר משלים אחרון בעניינו של המבקש. בתסקיר המשלים נאמר, כי המבקש "עדיין לא הגיע לשלב טיפולי מתקדם, בו ידרש לעבוד באופן מעמיק יותר על התנהגותו המינית הבעייתית"; עוד נאמר כי למבקש צפוי "תהליך ארוך והתקדמותו מסתמנת כאיטית באופן יחסי". לבסוף, המליץ שירות המבחן כי יוטל על המבקש צו מבחן למשך שנה וחצי, במהלכו ימשיך להשתתף בקבוצה הטיפולית, וכי יושת על המבקש צו שירות לתועלת הציבור, בהיקף נרחב של 300 שעות, בנוסף לתשלום פיצויים למתלונן.

7. עוד הוגשו לבית משפט השלום, חוות דעת מטעם המרכז להערכת מסוכנות, מיום 18.10.2015, במסגרתה נקבעה "רמת מסוכנות בינונית-נמוכה לרצידיביזם מיני" מצדו של המבקש; והצהרה מטעם נפגע העבירה, אשר נכתבה בידי אמו של הקטיין, בגדרה תואר הנזק הרב שנגרם לקטיין בעקבות המעשים.

8. ביום 17.5.2016, ניתן גזר דינו של בית משפט השלום. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם, עמד בית משפט השלום על מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות כגון דא, וכן ציין כי הערך המוגן הוא "שמירה על שלום, בריאותם, פרטיותם והאוטונומיה הפרטית והאישית של קטינים". לפיכך, קבע בית משפט השלום, כי מתחם הענישה בעניינו של המבקש, ינוע בין מספר חודשי מאסר, אשר ניתנים לריצוי בדרך של עבודות שירות, ועד שנת מאסר, לריצוי בפועל. בהמשך, מנה בית משפט השלום את השיקולים הבאים לחומרה: חומרת העבירות בהן הורשע המבקש; הפגיעה הקשה בקטיין, אשר "תלווה אותו עד סוף ימיו"; האמור בחוות הדעת מטעם המרכז להערכת מסוכנות, שבמסגרתה הוערכה, אמנם, מסוכנותו של המבקש כבינונית-נמוכה, אך נמצאו בה גם "נתונים לחומרה", כגון העובדה כי המבקש ייחסקלקטין את "היוזמה למעשה"; והתסקירים שהוגשו מטעם שירות המבחן, אשר "אינם משכנעים ברמה כזו שהם מציגים מערכת שיקומית סגורה ומוצלחת". מנגד, שקל בית משפט השלום, את השיקולים הבאים לקולה: הודייתו של המבקש בעובדות

כתב האישום; משך הזמן הקצר של האירוע המתואר בכתב האישום; העובדה כי אין "מדובר במעשה מגונה הממוקם בראש סולם החומרה האפשרית"; היעדר מרכיב של אלימות או איומים במעשיו של המבקש; וכן, האמור בתסקירי המבחן מהם עלה, כי המבקש הינו "נורמטיבי בעיקרו, עובד לפרנסתו, בעל משפחה", וכי הוא "עושה מאמצים לשיקום". בהמשך, קבע בית משפט השלום, כי בנסיבות בהן הליך השיקום שהוצג בפני בית המשפט, הינו בראשיתו, ומתקדם בעצלתיים, "אין מנוס מהטלת ענישה של מאסר בפועל ממש, אם כי לא כזו הנוגעת ברף העליון של המתחם, בעיקר לאור העובדה שהנאשם [המבקש] לא ניהל משפט והקטין לא נאלץ לשוב ולשחזר את הדברים".

9. לאור האמור, השית בית משפט השלום על המבקש את העונשים הבאים: 8 חודשי מאסר, לריצוי בפועל; 6 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור המבקש עבירות מין, במשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר; ותשלום פיצויים למתלונן, בסך 10,000 ₪.

10. המבקש ערער על גזר הדין לבית המשפט המחוזי מרכז-לוד. בפסק דינו, מיום 4.12.2016, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש. תחילה, ציין בית המשפט המחוזי, כי נסיבות ביצוע העבירה הן חמורות, ובהן "אדם מבוגר, שהוא אב בבית ספר, גורם לכך שהקטין מסתגר עימו בחדר, ופוגע בו מינית". בית המשפט הוסיף וציין, כי גם "אופי הפגיעה אינו מינורי כלל ועיקר, מכיוון שמדובר במגע מתחת למכנסיו ותחתוניו של הקטין". עוד עמד בית המשפט המחוזי על התמונה העולה מהצהרת נפגע העבירה, שמסרה אמו של הקטין, לפיה הנזק שנגרם לקטין הינו קשה, ומאז המקרה הוא סובל "מפחדים קשים, חוסר אמון מוחלט באנשים, ורואה את העולם כשחור, מאיים, ומסתגר בבית, ואף חלה ירידה חדה בשמחת החיים שלו ובלמידים". בהמשך, קבע בית המשפט המחוזי כי לא עומד לטובת המבקש "עקרון הסתמכות כלשהו", שכן הסדר הטיעון בין הצדדים לא כלל הסכמה לעניין העונש, ואין לפרש את קבלת התסקירים כהבטחה או רמיזה למבקש בדבר עונשו. בנסיבות המקרה, בהן הליך השיקום שעבר המבקש "נמצא אך ורק בראשיתו", סבר בית המשפט המחוזי כי אין זה מן הראוי לסטות לקולה ממתחם העונש ההולם. בהתייחס למדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות, קבע בית המשפט המחוזי, כי "במקרים לא מעטים, נגזרו בנסיבות אפילו פחות חמורות מאסרים מאחורי סורג ובריח", ומכל מקום, "כל תיק צריך להיבחן על פי נסיבותיו". במקרה דנן, כך התרשם בית המשפט המחוזי, ניתן משקל להליך הטיפולי שהחל בו המבקש, במסגרת קביעת משך תקופת המאסר, ואלמלא היה המבקש נרתם להליך טיפולי זה, ייתכן שהיה נגזר עליו בבית משפט השלום, עונש חמור יותר.

הבקשה לרשות ערעור

11. בבקשה לרשות ערעור, טוען המבקש, כי בפסיקותיהן של הערכאות הקודמות נקבע "כלל קטגורי", שמרגע שאושר על ידי בית המשפט המחוזי הריהו למעשה כלל מנחה עבור הערכאות הדיוניות, לפיו בעבירות מין כגון דא, "התוצאה העונשית הינה מאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, אלא אם סיים הנאשם הליך שיקומי מוצלח". עוד לטענת המבקש, העונש שהושת עליו הינו חמור מהעונש שנגזר על נאשמים רבים אחרים, שהורשעו בעבירות זהות, בנסיבות דומות או אף חמורות יותר. בנוסף, נטען כי בגזר דינו של בית משפט השלום בוצע "שקלול חוזר של נסיבות ביצוע העבירה", שעה שנקבע עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה, דבר שהוביל להחמרה שגויה בעונשו. המבקש אף קובל על דחיית המלצתו של שירות המבחן, לפיה יושת על המבקש צו פיקוח, למשך שנה וחצי, במהלכה הוא ימשיך להשתתף בהליך טיפולי שיותאם לו. עוד נטען, כי שגה בית המשפט המחוזי כאשר דחה את הבקשה להגשת תסקיר משלים נוסף, לצורך הכרעה בערעורו של המבקש. לאור האמור, התבקש בית משפט זה, ליתן למבקש רשות ערעור, לדון בבקשה כערעור, ולהקל בעונשו של המבקש.

6. לאחר שעינתי בכובד ראש בחומר אשר הונח לפניי, נחה דעתי, כי הבקשה דנן אינה מעוררת שאלה משפטית עקרונית, או שאלה בעלת השלכות ציבוריות רחבות היקף, החורגות מעניינו הפרטי של המבקש; בנוסף, אין חשש כי נגרם למבקש עיוות דין, או אי-צדק ממשי. משכך, הבקשה אינה עונה על אמות המידה שנקבעו בפסיקתו של בית משפט זה, למתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (רע"פ 1728/17 פלוני נ' מדינת ישראל (10.3.2017)); רע"פ 9171/16 כלבוה נ' מדינת ישראל (5.1.2017); רע"פ 6300/16 שנאן נ' מדינת ישראל (18.8.2016)). עוד ראוי להזכיר, כי הבקשה שלפניי נסובה, כול כולה, על חומרת העונש אשר נגזר על המבקש, וידוע הוא כי בקשות מסוג זה אינן מצדיקות, ככלל, מתן רשות ערעור, אלא אם מדובר בסטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנהוגה בעבירות דומות (רע"פ 1052/17 ג'ברין נ' מדינת ישראל (12.3.2017); רע"פ 10116/16 דסוקי נ' מדינת ישראל (24.1.2017); רע"פ 4512/15 הרוש נ' מדינת ישראל (6.7.2015)). ואם נחזור לענייננו, נראה בעליל כי עונשו של המבקש אינו סוטה, כהוא זה, מרמת הענישה הנהוגת והמקובלת בעבירות מהסוג בו עסקינן. מטעמים אלו בלבד, דין הבקשה להידחות.

12. בבחינת למעלה מן הצורך, אדרש בקצרה לטענותיו של המבקש לגופו של עניין. כפי שנפסק, לא אחת, בית המשפט אינו מחויב לאמץ את המלצות שירות המבחן, הגם שיש ליתן להן את המשקל הראוי (רע"פ 226/17 מסיקה נ' מדינת ישראל (6.3.2017)); רע"פ 4719/13 צוקרן נ' מדינת ישראל (20.8.2013)). אך לאחרונה ציינתי, בהקשר קרוב לענייננו, כי ראייתו של בית המשפט הינה רחבה יותר, ועליו לשקול מכלול של נסיבות ושיקולים, אשר אינם נמנים על מערכת השיקולים אשר מנחים את קצין המבחן (רע"פ 9460/16 גרנבי נ' מדינת ישראל (12.3.2017)). בנוסף, אין כל ממש בטענותיו של המבקש, לפיהן בפסק דינו של בית המשפט המחוזי ניתן תוקף ל"כלל קטגורי" חדש, לפיו במקרים שבהם טרם הסתיים הליך שיקומו של אדם המורשע בעבירות מין, יושת עליו, בהכרח, עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. עיון בפסק דינו של בית המשפט המחוזי מלמד, כי נאמר בו במפורש כי "כל תיק צריך להיבחן על פי נסיבותיו". בענייננו, סבורני כי כלל השיקולים הרלוונטיים לקולה ולחומרה קיבלו את המשקל המתאים בעת שנקבע עונשו של המבקש בתוך מתחם הענישה, על ידי בית משפט השלום, ולטעמי העונש שנגזר על המבקש הינו ראוי מאוזן.

13. לאור האמור במכלול, הבקשה לרשות ערעור נדחית בזאת.

14. המבקש יתייצב לריצוי עונשו ביום 19.4.2017 עד השעה 10:00, בימ"ר הדרים, או על פי החלטת שירות בתי הסוהר כשברשותו דרכון ועותק מהחלטה זו. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים 08-9787377 או 08-9787336.

ניתנה היום, ט"ו באדר התשע"ז (13.3.2017).

שׁוֹפֵט